

HOKEJOVÉ PRÍBEHY

WAYNE GRETZKY

a KIRSTIE McLELLAN DAY

99

HOKEJOVÉ PRÍBEHY

WAYNE GRETZKY

a KIRSTIE McLELLAN DAY

CPress
2017

99: HOKEJOVÉ PRÍBEHY

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.albatros.cz

www.albatrosmedia.cz

Wayne Gretzky, Kirstie McLellan Day
99: HOKEJOVÉ PRÍBEHY - e- kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2017
Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

*Venované všetkým hokejovým
rodičom a prarodičom,
obzvlášť tým mojim.*

OBSAH

PROLÓG

PRVÁ HOKEJOVÁ HVIEZDA

NA ZAČIATKU

TEX'S RANGERS A LEAFS

BRUINS

HAWKS

WINGS

ORIGINAL SIX

STANLEYHO POHÁR

VÉZINA

LADY BYNGOVÁ

PRVÁ ALL-STAR GAME

Z JEHO OČÍ SRŠALI BLESKY

ZABUDNUTÝ ZÁZRAK

NAJVÄČŠÍ ZO VŠETKÝCH

WILLIE O'REE

ZOSTAŇ NEZLOMNÝ

DRUHÁ ŠESTKA

ČIERNA, BIELA A STRIEBORNÁ

ST. LOUIS BLUES

MINNESOTA NORTH STARS
OAKLAND SEALS
PITTSBURGH PENGUINS
PHILADELPHIA FLYERS
SVETOVÁ HOKEJOVÁ ASOCIÁCIA
SÉRIA STOROČIA
UPROSTRED ZÁZRAKU
KANADSKÝ POHÁR 1984
KANADSKÝ POHÁR 1987
KANADSKÝ POHÁR 1991
OLYMPIJSKÉ HRY 1998
VÍŤAZNÁ KULTÚRA
HOKEJ NA OSTROVE
LEN DOBRÍ UMIERAJÚ MLADÍ
POSLEDNÁ DYNASTIA
VČERA, DNES A ZAJTRA
„HRÁM PROSTE RÁD“
POĎAKOVANIE
POUŽITÉ FOTOGRAFIE
REGISTER

PROLÓG

Za deväťdesiatdeväť rokov sa toho môže veľa zmeniť. Keď sa pozriem, ako sa dnešný svet líši od toho, v ktorom vyrastali naši prarodičia, príde mi, že bez toho, aby sme si to všimli, sa zmenilo počas tej doby všetko, čo sa vtedy zdalo nemenné.

Niektoré veci sa však skutočne nemenia. Pravdepodobne tie zo všetkého najpodstatnejšie. Pre mňa je jednou z nich hokej. Túto hru som vždy miloval. Mám rád tie staré príbehy aj osobnosti, ktoré hokej robia takým skvelým. Mám tiež rád jeho rýchlosť, eleganciu aj obrovské športové úsilie. Za každou skvelou akciou však stojí muž, ktorý od detstva sníval o tom, že túto parádu predvedie práve on. Má svoj vlastný príbeh a nechal sa inšpirovať príbehom niekoho pred ním.

Jednou z najúžasnejších vecí, ktoré ako nováčik v NHL stopercentne zažijete, je, že sa v šatni posadíte vedľa niekoho, koho ste ako malí bezhranične obdivovali, a možno si s ním dokonca zahráte v jednej lajne. Pre mňa bol tým mužom Gordie Howe – myslím, že to je všeobecne známa vec. V lige neexistuje hráč, ktorý by, keď sa počas svojho prvého dňa rozhliadol okolo seba, nezistil, že pred ním stojí muž, ktorým chcel vždy byť.

Preto sú pre mňa príbehy, ktoré som dal dohromady, také dôležité. Nie je to len zoznam udalostí, ktoré sa v hokeji počas uplynulých deväťdesiatich deviatich rokov stali. Sú to príbehy, ktoré zaistujú hokejový kolobeh. Zachytávajú, o čom táto hra skutočne je.

Stále sa hovorí o tom, ako sa hokej zmenil od zlatého veku „Original Six“ cez drsné a divoké sedemdesiatky, „rybníkové“ osemdesiatky plné gólových prestreliek, deväťdesiatky, ktoré stavili najmä na nepripustnú defenzívu, a tak ďalej a tak ďalej. Bavíme sa o tom, ako sa zmenil spôsob koučovania, príprava alebo brankársky štýl. Preberáme, akí sú teraz hráči oveľa väčší a silnejší. A toto všetko je bezpochyby pravda. Nič z toho však neznamená, že by sa zmenil samotný hokej.

Keď sa dnes pozrieme na staré fotografie hráčov z prvých ligových rokov, na ich dozadu ulízané vlasy a vlnené svetre, ľahko zabudneme, že aj oni boli niečimi hrdinami. No presne tými boli. Rovnako ako sú Pavel Dacjuk alebo Steven Stamkos idolmi niektorých dnešných detí. Hrávali rovnakú hru, s rovnakým nadšením a rovnakým spôsobom uchvacovali fanúšikov.

Títo chlapíci z čiernobielych fotografií alebo starých zrnitých záberov sa ani trochu nelíšili od tých, ktorých v NHL vidáme dnes. Jasné, že teraz sú všetci hráči v priemere vyšší. Ale vyšší nikdy neznamenal lepší. Keby ste medzi najproduktívnejšími hráčmi ligy chceli nájsť nejakého hokejistu menšieho vzrastu, rozhodne by ste sa nemuseli nijako extra namáhať. A jasné, že je hokej dnes rýchlejší, ako bol kedykoľvek predtým. Ale rýchlejší neznamená lepší. Alebo aspoň nie doslovne. Vždy tu boli Guyovia Lafleurovia, Glennovia Andersonovia alebo Alexovia Ovečkinovia, ktorí vás dokázali svojou rýdzou rýchlosťou úplne zničiť. Môžem vám však vymenovať hneď niekoľko hráčov, ktorí síce neboli takými dobrými korčuľarmi, napriek tomu nastrieliť oveľa viac gólov ako ktokoľvek z menovanej trojice.

Čo sa húževnatosti týka, ako sa dozviete v nasledujúcich kapitolách, niektoré z vecí, ktoré sa diali pred tými deväťdesiatimi deviatimi rokmi, by donútili Broad Street Bullies* červenať sa. Hokej je rýchly, drsný a tvrdý. Ale ani to, že budete rýchlejší, drsnejší a tvrdší, z vás nutne lepších hráčov neurobí. Bol som v tíme, ktorý dokázal vyhrať zápas proti súperovi, v ktorého kabíne sedeli oveľa talentovanejší hráči, ako sme boli my. Takéto veci sa stávajú. Niektoré tímy síce vyzerajú skvelo na papieri, ale na ľade jednoducho nefungujú. Aj na tejto strane som, samozrejme, stál.

Deje sa to sčasti preto, že nikto úplne presne nevie, čo robí hokej hokejom. Nie je to len o pravidlách. Tie sa menia. Nie je to o výstroji. Všetci vieme, že ten je dnes úplne iný. (Ale človeka pobaví predstava Bobbyho Hulla, ako sa napriahne ku golfáku s jednou z tých kompozícií, ktoré používa Shea Weber, alebo ultrarýchleho démona Howieho Morenza, ako sa preháňa v ultralhkých bauerkách, ktoré nosí Taylor Hall.) Hokej robí tou najúžasnejšou hrou niečo úplne iné. Niečo, na čo sa nedá len tak ukázať prstom. Tréneri a generálni manažéri by boli neporaziteľní, keby presne vedeli, čo okrem jednoduchého zoznamu mien na papieri tvorí tím. Aj také mená ako Scotty Bowman alebo Pat Quinn zažili svoje prehry. Pravdou je, že skutočná hodnota nie je zachytená v štatistikách. Je ukrytá v príbehoch.

Myslím, že časť tajomstva, ktoré robí túto hru takou skvelou, môžeme nájsť u predchodcu dnešnej NHL – v prvej profesionálnej lige, ktorá bola založená, zo všetkých miest na celom svete, v severnom Michigane, v meste Houghton. Naozaj je to tak. Hoci je hokej odjakživa považovaný za kanadský šport, prvá profesionálna liga vznikla v Spojených štátoch – aj keď ju založil Kanadan, zubár Jack Gibson.

* Prezývka Philadelphia Flyers v 70. rokoch. Pozn. red.

Gibson býval skvelým hokejistom, lenže po tom, ako jeho tím vyhral nižšiu provinčnú ligu a každý z hráčov si prevzal od starostu ontárijského mesta Berlín, dnešného Kitcheneru, desaťdolarovú zlatú mincu, dostal od jednej z najsilnejších a najvplyvnejších hokejových organizácií v krajine – od Ontario Hockey Association (OHA) – doživotný zákaz. Bolo to totiž považované za prehrešok proti duchu amateizmu. Ak by teda Gibson ešte niekedy bol chcel hrať hokej, rozhodne to nemohlo byť v Kanade.

Keď dokončil zubársku školu, presťahoval sa Gibson do Houghtonu, robotníckeho mesta plného baníkov ťažiacich meď, ktorí na hokeji milovali práve jeho tvrdosť. Ľudia Houghton pre jeho dlhé a kruté zimy nazývali „americkou Kanadou“. Jedného dňa si mladý reportér všimol v čakárni Gibsonovej ordinácie zakladače s niekoľkými starými článkami zachytávajúcimi zubárovu hokejovú kariéru. Následne sa niekoľkým miestnym obchodníkom podarilo Gibsona presvedčiť, aby sa stal kapitánom profesionálneho tímu – Portage Lakes. Aj ďalšie mestá v okolí Houghtonu zostavili svoje hokejové tímy, ktoré potom v sezóne 1904/05 spoločne vytvorili International Hockey League (IHL). Hoci OHA zakázala kanadským klubom, aby IHL hrali, tím zo Sault Ste. Marie to aj tak urobil. A hra sa začala.

Postaviť sa Portage Lakes rozhodne nemohlo byť ľahké. Hralo sa sedem na sedem, šesťdesiat minút s desaťminútovou prestávkou v polčase. Striedalo sa iba v prípade, že bol niekto knokautovaný. Sekanie nebolo považované za sekanie. Teda ak ste nezasiahli súpera nad kolenami. Brankári smeli chytať iba v stoji, čo pre nich možno bolo dobre, pretože na hlavách nemali masky. V prvej sezóne Lakes v 25 stretnutiach nastrieľali súperom 258 gólov, teda viac ako desať za zápas, a inkasovali iba 49.

V roku 1904 vyzval Gibsonov tím ako víťaza Stanleyho pohára z roku 1902, elitný tím Montrealu AAA – Little Men of Iron, tak

Ottawa Silver Seven, ktorí Pohár vyhrali v rokoch 1903 a 1904. Oba tímy odmietli. V tom istom roku však došlo v bojoch o Stanleyho pohár medzi Ottawou a Montreal Wanderers k nezhodám medzi majiteľmi klubov pre zápas, ktorý sa skončil remízou, a Wanderers z play-off odstúpili. Tejto príležitosti sa chopil John Gibson a vyzval Wanderers k dvojzápasovým „majstrovstvám sveta“. Ani si neškrtli. V marci 1904 rozstrieľalo malé hrdé banícke mestečko na severe Michiganu Montreal Wanderers 8:4 a 9:2.

Niektorí z tých najlepších kanadských hokejistov hrali v Spojených štátoch, pretože tam oficiálne poberali plat. Samozrejme, že niektorí hráči boli tajne podplácaní, aby zostali v Kanade, ale až od roku 1906 smeli v Eastern Canada Amateur Hockey Association hrať profesionáli, čo otvorilo profesionálnemu hokeju dvere. V tom istom roku tak Lakes prišli o svojho brankára Rileyho Herna, ktorý prestúpil do Montreal Wanderers. Neskôr s nimi vyhral tri Stanleyho poháre. Do IHL prichádzalo stále menej a menej kanadských hráčov, súťaž tým začala trpieť a nakoniec v dôsledku nedostatku talentov zanikla. V roku 1909 sa Jack Gibson zbalil a presťahoval svoju ordináciu do Calgary.

Napriek tomu, že IHL nemala dlhé trvanie, dokázala presne vystihnúť, čo je na hokeji také čarovné. Dala dohromady bandu chlapov, ktorých zaujímalo, ako si budú počínať v porovnaní s tými najlepšimi možnými súpermi. Skutočnosť, že boli pravidlá týkajúce sa profesionalizmu pomerne skoro po jej vzniku zmenené, bola jasným znamením toho, že sa IHL vydala na správnu cestu. Predsa len to, že si nechávate za hranie hokeja platiť, neznamená, že ho máte radi menej. Vlastne ho vďaka tomu môžete milovať ešte viac.

Portage Lakes sa veľmi snažili nájsť novú výzvu. Museli zaklopať na množstvo dverí, aby preukázali, že sú najlepší na svete. Dnes vedie na vrchol hokejového sveta iba jediná cesta a tá je považovaná za jednu z najstrastiplnejších ciest k vrcholu vo všetkých veľkých športoch – zahŕňa dvadsaťosem zápasov odohraných s extrémnym nasadením. Vo

finále Stanleyho pohára 2013 nastúpil Patrice Bergeron so zlomeným rebrom, vyklbeným ramenom, natrhnutým svalom a prepichnutými pľúcami, a to aj napriek tomu, že mu nikto nezaplatil, aby v tomto stave hral. Po poslednom zápase sa potom postavil do radu, aby si potriasol rukou s tými, ktorí mu všetku tú bolesť spôsobili.

Pripomenulo mi to charakter úplne prvých profesionálnych hráčov. Oni tú hru nemilovali preto, že boli profesionálmi, ale stali sa profesionálmi preto, že tú hru milovali. To je to, čo robí hokej výnimočným. A nedokážem si predstaviť, že by sa to niekedy zmenilo.

Nemyslím si, že by som sa nejako extra líšil od toho malého chlapca, ktorým som býval. Chlapca, ktorý bol úplne fascinovaný príbehmi všetkých tých odhodlaných mužov z malých miest, ktorí si podmanili svet a vtlačili doň svoju stopu. A nemyslím si ani, že by som sa bol vtedy líšil od nejakého iného dieťaťa, ktoré bývalo na tej istej ulici alebo na druhej strane mesta. Všetci milujeme príbehy a všetci sme sa nimi nechali utvárať.

Tento rok slávi liga deväťdesiatdeväť rokov od svojho založenia. A pre mňa je 99 mimoriadne číslo. Nielen preto, že som ho nosil na drese. Aj preto, že ktosi predom mnou nosil 9. Keď som bol malý, nechcel som nič iné, ako byť ako Gordie Howe. U neho to bolo rovnaké. Vzhladal k hráčom, ktorí tu boli pred ním, a viem, že rovnaké to bolo aj u tých, ktorí prišli po mne. Bez oných príbehov by som nikdy nemohol byť takým hráčom, akým som bol, a NHL by sa nikdy nestala takou ligou, akou je teraz. Vlani v júni sme všetci stáli tvárou v tvár tomu, čo hokejová história znamená, pretože vtedy bol dopísaný jeden z najväčších hokejových príbehov. Po tom, ako nás navždy opustil Gordie Howe, sa ľudia po celom svete zastavili, aby si znova uvedomili, aký dôležitý pre nich bol. Zúčastnil som sa poslednej rozlúčky a stretol som tam ľudí, ktorí kvôli nemu prileteli z Ruska, z Fínska, alebo dokonca z Francúzska. Gordie Howe hrával túto hru dávno pred tým, ako sa

z nej stal medzinárodný šport, ale tam, v Joe Louis Arene v Detroit, som na vlastné oči videl, že jeho odkaz bude žiť všade, kde sa hokej hrá.

Nemyslím si, že by sa niekedy v budúcnosti objavil niekto, kto by bol lepším vyslancom tejto hry, alebo niekto, kto by lepšie vystihoval prezývku Mr. Hockey. Gordie mal v sebe všetko to, prečo hokej milujeme a prečo sme takými jeho fanúšikmi. Naša milovaná hra je vznešená, ale tvrdá, plná nezlomnej odvahy a obrovskej pokory. Práve taká je vo svojej najčistejšej podobe, za všetkých okolností. A presne taký bol aj Gordie. Na pohrebe sa zišli ľudia, ktorí boli pyšní na jazvy, ktoré im urobil, ale aj veľa ďalších, s ich vlastnými príbehmi o neskonalej láskavosti, ktorou Mr. Hockey oplýval.

Tou najlepšou spomienkou, ktorú mám na Gordieho Howa ja, je naše úplne prvé stretnutie. Bol som vtedy ešte dieťa a on bol oveľa väčší, ako som si vôbec dokázal predstaviť. Rozprával som o tom potom všetkým svojim priateľom a rozprávam to aj dnes. Je to ako keď sledujete bandu chlapcov, ako hrajú na ulici hokej alebo sa snažia napodobniť nájazdy, ktoré videli v sobotu večer. Príbehy sú pre hokej rovnako dôležité ako ľad a puk.

Predstavte si, že by ste boli hokejovým fanúšikom, ktorý nikdy nepočul o menách, ako sú, povedzme, Mario Lemieux alebo Bobby Orr, Jean Béliveau alebo Bobby Hull. Trochu by to zaváňalo tým, že o tejto hre vlastne vôbec nič neviete. Musíme im byť vďační za to, ako túto hru zmenili. A rovnaké zásluhy majú aj tí, ktorí prišli pred nimi. Tí, ktorí hrali hokej pred deväťdesiatimi deviatimi rokmi.

Táto kniha je poďakovaním ľuďom, ktorí položili základy hokeja, či už sú to Gibson alebo bratia Patrickovci, tiež Howiemu Morenzovi, prvej hokejovej hviezde, všetkým ďalším hviezdnyh hráčom z celého sveta, ktorí túto ligu rozžiarili ešte viac, a, samozrejme, aj tým z tretích a štvrtých lán, pretože aj oni zohrali svoju kľúčovú rolu.

KAPITOLA PRVÁ

PRVÁ HOKEJOVÁ HVIEZDA

Ked' som mal štrnásť alebo pätnásť, vyrazil som do Toronta do Canadian National Exhibition Stadium, zaplatil dolár, pozrel sa na zápas Blue Jays a potom sa prechádzal hokejovou Sieňou slávy a dlhé hodiny pozeral na všetky tie veci. Moji priatelia sa pýtali:

„Zase ideš do Siene slávy?“

Ja som odpovedal: „Áno.“

A oni na to: „Veď je tam to isté, čo minulý týždeň.“

Práve v tom to bolo. Pozeral som sa na hokejku Howieho Morenza a vravel si: „Ako s týmto mohol nastrieľať toľko gólov?“ Bola taká rovná a ťažká! Na niektorých starých hokejkách sa dal dokonca nájsť kliniec, ktorým bola čepeľ prichytená k shaftu. Ako dieťa som vôbec nedokázal pochopiť, že sa všetko tak líšilo od výstroja, ktorý som používal ja.

V čase, keď som nastupoval v NHL, som hrával s tými najlepšimi hokejkami, aké bolo možno dostať. Keď sa na ne pozerú dnešné deti, musia sa čudovať, ako sme s takým krámom mohli vôbec hrať. Pozrite sa na to takto: keby ste vzali akúkoľvek dnešnú brankársku hokejku, bola by moja vtedajšia drevená titanka dvakrát taká ťažká.

V mojej ére sme ja a Mike Bossy boli dvoma hráčmi s najtvrdšími a najťažšími hokejkami v celej lige. V skutočnosti sme obaja hrali pomerne dlhý čas s prakticky rovnakými hokejkami. Možno sme ani jeden nemali tú najtvrdšiu ranu, ale rozhodne sme obaja presne vedeli, kam puk poletí. Fanúšikovia si určite budú pamätať spôsob, akým sa dokázali Bossy alebo Guy Lafleur z rýchleho protiútoky v plnej rýchlosti napriahnuť ku golfáku. Ja som to robieval rovnako. S takouto neohybnou hokejkou ste sa proste museli napriahnuť, aby ste vôbec mohli tvrdo vystreliť.

S dnešnými mäkkšími hokejkami potrebujú hráči na rýchlu strelu oveľa menej času. Z vlastnej skúsenosti môžem povedať, že k najvýznamnejšej zmene došlo medzi rokmi 1987 a 1997, a to preto, že na poriadny náprah na golfák nebolo toľko priestoru. Jedným z prvých hráčov, ktorí začali strieľať zápästím, aby nachytali brankára na hruškách, bol Mark Messier. Pamätám si, ako tento kúsok Owen Nolan predviedol pri All-Star Game v roku 1977 Dominikovi Haškovi – aj keď ten sa rozhodne nesnažil brankára nachytať. V skutočnosti dopredu ukázal na roh, do ktorého mal v úmysle zamieriť, a napriek tomu Haška prekonal. Ale tak to u veľkých silných hráčov býva. V dnešnej dobe všetci používajú mäkké hokejky a naznačenie, aby brankára zmiatli a ten tak zle prečítal uhol. Napríklad taký Phil Kessel používa hokejku skoro ako luk. Dnes už uvidíte golfák prakticky len v situáciách, keď má obranca čas poriadne sa napriahnuť na modrej. A nie je žiadnym prekvapením, že najtvrdšie rany dokážu vystreliť hráči s najtvrdšími hokejkami. Napríklad takí Shea Weber, Zdeno Chára alebo Brent Burns používajú hokejky, ktoré by väčšina ostatných nedokázala ani ohnúť.

V roku 1989 za mnou prišiel môj dobrý kamarát Jim Easton a povedal mi: „Wayne, vyrobili sme perfektnú hokejku presne pre teba! Určite si ju zamiluješ. Podarilo sa nám vytvoriť kúsok s úplne rovnakou flexiou, akú máš rád, ale váži len tretinu.“ Bola to hliníková hokejka zložená z dvoch kusov. Naozaj som ju miloval. Bola stále dosť tvrdá, takže puk

pri golfáku z čepele vystrelil ako z dela, ale bola taká ľahučká, že všetka jej váha spočívala v čepeľi, takže ste lepšie cítili puk.

Vravel som si: „Tak fajn. To nezní zle.“ Pretože, verte alebo nie, ako dieťa som používal len ľahkú hokejku. Otec mi vždy hovoril: „Musíš hrať s ľahkou hokejkou.“

Svoju drevenú hokejku som si zaguľacoval, takže vyzerala skôr ako lakrosová palica. Robieval to aj Paul Coffey. Bolo oveľa ľahšie ju popustiť v ruke a tiež to bolo oveľa pohodlnejšie. Easton mi vyrobil hokejku, ktorá mala potrebnú tvrdosť a zaguľatenú násadu, ale bola oveľa ľahšia. Keď som ju prvýkrát použil, pomyslel som si: „Bomba! Kde si bola celý môj život?“

V L. A. mi balil hokejky kustód Peter Millar. Veľa ľudí si koncovku vytvára z izolačky, ale ja som mal radšej koncovky vopred vyrobené. Každá hokejka bola datovaná. Takže ak si myslíte, že vlastníte niektorú z mojich hokejok, pozrite sa na jej koniec, bude tam fixkou napísaný dátum. Odvtedy som teda začal používať hliníkové eastonky zložené z dvoch častí. Peter vždy najprv obalil čepeľ, nahrial ju, zastrčil do násady, nasadil koncovku a napísal dátum.

Vtedy používalo hliníkové hokejky z dvoch kusov len pár hráčov, takže keď som začal hrať s eastonkou, zmenil sa aj hokej, pretože ma mnoho hráčov nasledovalo. Nikdy som nepoužíval jednoliate kompozitky, na ktoré sa tak spoliehajú dnešní hokejisti. Keby ste im dnes ukázali vtedajšiu hliníkovú hokejku, pozreli by sa na ňu a spýtali sa: „Čo to, dofrasa, je?“ Nevyčítam im to, pretože úplne rovnakým spôsobom som sa ja ako dieťa pozeral na hokejky Howieho Morenza.

Samozrejme, že Howie Morenz tu bol dávno predtým. Bol tu dávno pred Gordiem Howom. Vlastne keď do ligy vletel Maurice Richard, bol to práve Morenz, ku komu ho

fanúšikovia prirovnávali. Ale aj keď som ho nikdy nevidel hrať, pri pohľade na jeho hokejku som si dokázal živo predstaviť, ako hokej v jeho dobe vyzeral. Lahko som si predstavoval, ako by bolo puk cítiť na čepeli takejto ťažkej hokejky. Hokejky, ktoré vtedy hráči používali, boli oveľa kratšie, takže mi bolo jasné, že museli hrať s rukami bližšie pri sebe. S takouto krátkou hokejkou by ste mali puk ako na povrázku a strela zápästím, keď opustila čepel, bola pre brankára ťažko čitateľná. Museli ste však držať hlavu hore.

Len pohľad na tieto staré hokejové palice dokáže prebudiť detskú predstavivosť. Nakukujúc cez okno do Siene slávy som úplne videl, ako sa vtedy hokej hral. Musela to byť neuveriteľne ťažká, ale zároveň elegantná hra založená na kontrole puku a rýchlo a spontánne sa rodiacich príležitostiach. Práve takto hrával hokej Howie Morenz.

Canadian Press nechal v roku 1950 hlasovať športových novinárov z celej krajiny a tí zvolili Morenza za najlepšieho hokejistu prvej polovice storočia. Pretože ho tak málo z nás videlo hrať, nie je jednoduché pochopiť, aký veľký to bol úspech. Ale pozrite sa na to takto: dajte dokopy mená, ktoré by sa vyskytovali na ktoromkoľvek zozname najlepších hráčov druhej polovice storočia. Howe, Richard, Hull, Orr, Lafleur, Lemieux. Ak by ste chceli byť najlepším hráčom druhej polovice storočia, museli by ste byť lepší ako títo všetci. Každý, kto bol najlepším hráčom prvej polovice, patrí do tejto ligy.

Morenz bol nepochybne prvá superstar NHL. Kamkoľvek prišiel, bolo vypredané. Pre množstvo nových fanúšikov bol zosobnením hokeja. Lepšie ako ktokoľvek pred ním definoval hokej svojou rýchlosťou a ladnosťou pre nových priaznivcov a redefinoval ho pre tých, ktorí túto hru milovali už predtým. Ukazoval, že aj keď bude hokej vždy tímovou hrou, naozajstná jedinečnosť dokáže zdvihnúť ľudí zo sedadiel.

Howie Morenz bol najmladší zo šiestich detí. Ako malý hrával hokej na Mill Pond, ktorý bol súčasťou Thames River, len pár blokov od svojho domova v Mitchelli v Ontáriu. Po škole si vždy obul svoje dvojdotárové kanady, ktoré už pred ním nosili jeho dvaja bratia, a vzal novú hokejku, ktorú dostal na Vianoce. V tom čase bola najpopulárnejšia tá od firmy Draper and Maynard Sporting Goods s červeným koncom. Bola vyrobená z jaseňa a bola takmer taká pevná, ako keby bola z ocele. Taká hokejka mohla vydržať roky.

Morenz hrával hokej na rybníku so svojimi bratmi. Jeho kamaráti a rodina vravievali, že ste ho vždy mohli nájsť na ľade, s hokejkou v ruke. Vo vrecku nosieval kus uhlia, aby mal s čím strieľať. Pálil stále a stále dookola. Niekedy však uhlie po jeho rane preskočilo kmeň stromu, ktorý používal ako brankára, a musel korčuľovať tak rýchlo, ako to len šlo, aby ho dohonil skôr, než sa odkotúlalo príliš ďaleko. Ak ste niekedy korčuľovali na zamrznutom rybníku, potom dobre viete, že je ľad plný kamienkov, vetvičiek, dokonca aj konárov. Cez Perth County navyše vedie migračná cesta potápic, čo znamená, že počas vrcholnej fázy sťahovania vtákov vám ich nad hlavou preletelo viac ako milión. Morenz sa tak musel naučiť rýchlo meniť smer, inak hrozilo, že sa pošmykne na zamrznutom vtáčom truse.

Viem, že dnes už sa deti nehrajú vonku tak často ako pred časom. Pre mňa to však vždy bývalo súčasťou hokeja. S korčuľovaním som začínal na rieke Ninth, ktorá tiekla za dvorom mojich starých rodičov, takže si trochu dokážem predstaviť, ako sa vtedy Morenz cítil. Pred tým, ako otec postavil na dvore naše prvé klzisko, brával ma do parku v Brantforde. A aj v čase, keď už som hrával za Oilers, sme s Kevinom Loweom, Martym McSorleym a Paulom Coffeyom občas, keď sme mali voľno medzi sobotňajším a stredajším zápasom, vzali hokejky a rukavice a šli si zahrať na rybník s deťmi, ktoré si prihrávali s tenisovou lopatkou.

Pamätám si, že sme nemohli mať korčule nabrúsené tak ako do haly, pretože na rybníku sa nesmeli zarezat' veľmi hlboko do ľadu. Rovnako ako Morenz, aj my sme si museli dávat' pozor na praskliny a naše strely museli mierit' na bránku. Inak sme totiž hľadali loptičku alebo puk v snehu. Morenz bol stále lepší a lepší, až sa prepracoval medzi juniorov v OHA. Bol rýchly, ale nemyslel si, že je dosť dobrý na to, aby hral profesionálne. Na ľade býval výbušný a párkrát sa pobil, ale mimo ľadu to bol pohodový človek. Jeho rodina sa neskôr presťahovala do Stratfordu. Morenz to tam miloval a rád trávil čas so svojimi kamarátmi. Keď ukončil školu, hral hokej ako amatér s tímom Grand Trunk Railway. V roku 1923, keď mal Morenz 20 rokov, bol jedným zo správnych partnerov Montreal Canadiens Léo Dandurand.

Dandurand spoločne so svojimi priateľmi Joeom Cattarinichom, ktorý bol jedným z prvých brankárov Canadiens, a obchodníkom Louisom Letourneauom vlastnili tím od roku 1921.

Kúpili ho v aukcii. Dandurand zavolať svojmu priateľovi Cecilovi Hartovi, aby ich zastupoval. Súperili s Mount Royal Arena Company a prezidentom NHL Frankom Calderom. Ponuka už bola na desiatich tisícoch dolárov, keď Hart zavolať Dandurandovi a pýtal sa, čo má robiť. Dandurand odpovedal, nech pre to urobí všetko. Hart sa teda vrátil späť do miestnosti, zvýšil ponuku na 11-tisíc dolárov a vyhral. V tej dobe to bola obrovská kopa peňazí. Robotnícky plat vtedy predstavoval okolo päťdesiatpäť centov za hodinu, menej ako štyri doláre denne. Väčšine mužov by trvalo desať rokov, kým by tých jedenásť tisícok zarobili. Investícia sa však vyplatila. Prvý rok zarobili Canadiens 20-tisíc dolárov.

Dandurand, Cattarinich a Hart chceli, aby sa Morenz pripojil ku Canadiens. Morenzov otec William a matka Rosina sa narodili v Nemecku, ktoré zápasilo s príšernými následkami prvej svetovej vojny. Ich príbuzní v rodnej krajine mali ťažké finančné problémy a potrebovali pomoc. Nemecká marka bola prakticky bezcenná, spadla

na jednu trilióntinu svojej pôvodnej hodnoty. Potrebovali ste ich celý fúrik, aby ste si mohli kúpiť bochník chleba. Morenzovi chýbali už len dva roky k výučnému listu, takže jeho otec chcel, aby pokračoval a získal ho.

Dandurand nebral nie ako odpoveď. Znova zavolať Cecilovi Hartovi a odovzdal mu dva podpísané bianko šeky. Prikázal mu, aby sa stretol s Morenzom a jeho otcom a priviedol chlapca do Montrealu. Hart Morenza podpísal 7. júla 1923. Zmluva bola na tri roky za dva a pol tisíce ročne, s podpisovým bonusom osemstopäťdesiat dolárov.

Morenzovi a jeho otcovi však vzápätí nastali úplne iné starosti. Morenzova matka zomrela a jemu neprišlo vhodné opustiť domov. Poslal Canadiens šek späť a odkázal, že sa namiesto toho rozhodol hrať OHA.

Léo Dandurand však zabezpečil Morenzovi lístok na vlak a povedal novinárom, že vie, že amatéri tajne poberajú plat a že Howieho zničí, ak sa pokúsi z podpísanej zmluvy vycúvať. Morenz za ním prišiel. No bol nešťastný. Mal v očiach slzy, keď Dandurandovi oznamoval, že nie je dosť veľký a silný, aby hral hokej profesionálne, a že sťahovanie do Montrealu mu zničí život. Lenže Dandurand bol neústupný. Nakoniec, aj keď len veľmi neochotne, sa nechala prvá hviezda NHL Canadiens presvedčiť.

Brankárom bol Georges Vézina, ktorý sa klubu upísal už o trinásť rokov skôr. Mal najnižší priemer obdržaných gólov na zápas v celej lige – 1,97. V dvadsiatich štyroch zápasoch v tej sezóne pustil len štyridsaťosem gólov. Aby ste si dokázali predstaviť, aké skvelé toto číslo je, porovnajte ho napríklad s 2,28 obdržaných gólov na zápas, čo je priemer Henrika Lundqvista z Rangers za celú jeho kariéru v NHL. Jonathan Quick z L. A. Kings má 2,27 a Carey Price, ktorý je zrejme najlepším brankárom súčasnosti, sa počas svojej kariéry dostal na priemer 2,43. Inak povedané, Montreal mal v bránke jedného z najlepších brankárov všetkých čias.